Tisztelt Hölgyeim és Uraim, kedves Emlékezők!

Ma azért gyűltünk össze itt, a Farkasréti temető csendes fái között, hogy tisztelettel és hálával emlékezzünk Kodály Zoltánra, halálának 59. évfordulóján. A Magyar Kodály Társaság nevében hajtunk fejet egy olyan ember előtt, akinek életműve nemcsak a magyar zenetörténet egyik legjelentősebb fejezete, hanem a magyar kultúra egészének is maradandó alapköve.

Az ilyen alkalmak mindig csendes megállásra késztetnek bennünket. A mindennapok világából kilépve tegyük fel magunknak a kérdést: mit jelent számunkra ma Kodály Zoltán öröksége? Mit jelent számunkra az a szellemi és művészi hagyaték, amelyet ránk bízott?

Kodály Zoltán életműve rendkívül gazdag és sokrétű. Zeneszerzőként a magyar zene egyik legnagyobb mestere volt. Műveiben a magyar népzene ősi ereje találkozott a 20. századi zeneszerzés legmagasabb művészi színvonalával. Olyan alkotásokat hagyott ránk, amelyek nemcsak koncerttermekben szólalnak meg, hanem a magyar kultúra élő részévé váltak.

De Kodály nem csak zeneszerző volt. Tudós, népzenekutató, pedagógus és gondolkodó is volt egy személyben. A magyar népdal gyűjtése és kutatása során felismerte azt a páratlan értéket, amely a magyar nép zenéjében rejlik. Ezek a dallamok nem csupán történelmi emlékek, hanem kulturális örökségünk élő részei. Kodály számára a népdal nem múzeumi tárgy volt, hanem maga az élő nyelv: a magyar lélek legmélyebb kifejezője.

Munkásságának egyik legnagyobb jelentőségű területe azonban a zenei nevelés volt. Kodály mély meggyőződéssel vallotta, hogy a zene mindenkihez eljuthat. Híres gondolata – „A zene mindenkié” – ma is iránytűként szolgál mindazok számára, akik a zenei nevelés ügyét fontosnak tartják.

Kodály hitt abban, hogy a zenei műveltség nem luxus, hanem az emberi pallérozottság alapvető része. Úgy gondolta, hogy a gyermekeknek már egészen fiatal korban találkozniuk kell a zene szépségével. Nem pusztán azért, hogy zenészek legyenek, hanem azért, hogy teljesebb, érzékenyebb, gazdagabb emberekké váljanak.

Ebből a gondolatból született meg az a pedagógiai szemlélet, amelyet ma világszerte Kodály-módszerként ismernek. Ez a módszer a közös éneklésre, a népdalokra, az anyanyelv természetes zenei ritmusára épít. Nem bonyolult rendszerekkel kezdődik, hanem azzal az alapvető emberi élménnyel, hogy együtt énekelünk.

Ez az a gondolat, ami ma is élő és eredményes. Munkássága nem csupán a könyvek lapjain vagy a hangversenytermek műsorán él tovább, hanem az iskolákban, a kórusokban, a zenetanárok mindennapi munkájában. Minden alkalommal, amikor egy gyermek megtanul egy népdalt, amikor egy kórus megszólaltat egy Kodály-művet, vagy amikor egy tanár a zene örömét próbálja átadni tanítványainak – Kodály szellemisége újra életre kel.

Kodály szerint a közös éneklés közösséget teremt. Amikor együtt énekelünk, akkor nemcsak hangok születnek, hanem kapcsolat is. Kapcsolat ember és ember között, kapcsolat múlt és jelen között, kapcsolat egyéni élmény és közösségi hagyomány között.

A Magyar Kodály Társaság éppen ezért különleges felelősséget hordoz. Nem csupán egy nagy zeneszerző emlékét őrizzük, hanem egy eszmét is: a zenei műveltség, a közösségi éneklés és a kulturális hagyomány tiszteletének eszméjét.

Amikor ma itt állunk sírjánál, nem csupán a múlt nagy alakjára emlékezünk. Arra is emlékeztetjük magunkat, hogy ez az örökség rajtunk keresztül él tovább. A mi felelősségünk, hogy a jövő nemzedékei is találkozhassanak a zene szépségével, és hogy a magyar népzene és a magyar kóruskultúra élő hagyomány maradjon.

Kodály Zoltán életében sokszor hangsúlyozta: a kultúra nem marad fenn magától. Az csak akkor él tovább, ha vannak emberek, akik gondozzák, ápolják és továbbadják. A tanárok, a karnagyok, a zenészek, a kutatók és a zenét szerető közösségek mind ennek a folytonosságnak a részei. Köszönet érte.

Ma, amikor koszorút helyezünk el sírjánál, ezzel a gesztussal nemcsak tiszteletünket fejezzük ki. Egyben köszönetet is mondunk azért a szellemi örökségért, amelyet ránk hagyott. És csendben talán ígéretet is teszünk: hogy munkánkkal, tanításunkkal tovább visszük mindazt, amit ő elkezdett.

Ezért különösen fontos, hogy ma itt, ezen a helyen emlékezhetünk rá. A Farkasréti temető művészparcellája a magyar kultúra nagy alakjainak nyughelye, és közöttük is kiemelkedő hely illeti meg Kodály Zoltánt, akinek munkássága messze túlmutatott saját korán és országán.

Öröksége ma már nemzetközi örökség. Tanárok, kórusok és zenészek generációi merítenek ihletet gondolataiból.

Ezzel együtt, mindennek a gyökere itt van: a magyar kultúrában, a magyar népdalban, abban a hagyományban, amelyet ő olyan mély szeretettel és tisztelettel kutatott és ápolt.

Ezért amikor ma emlékezünk rá, egyúttal a magyar zenei hagyomány előtt is tisztelgünk. Az előtt a hagyomány előtt, amelyből Kodály merített, és amelyet műveivel és tanításaival gazdagított.

Most pedig, amikor koszorúnkat elhelyezzük, hajtsunk fejet Kodály Zoltán emléke előtt. Szellemisége éljen tovább a magyar zenében, a kórusok hangjában, az iskolák énekszavában, és mindannyiunk munkájában. Nyugodjék békében.

Köszönöm, hogy ma együtt emlékezhetünk.

Falvay Attila